

ξων τοῦ δημοσίου, ἐφ' ὅσον ἀφ' ἐνός μὲν διδάσκονται παραλλήλως οἱ οἰκεῖοι κλάδοι, περιλαμβανόντες κατὰ τὰ καθιερωμένα καὶ διατάξεις ἐμπορικοῦ δικαίου ὑπὸ τὴν ἐθρεῖαν ἔννοιαν (π. χ. ἡ διαδικασία τῶν συναλλαγματικῶν διδασκείται ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ δικονομικοῦ δικαίου, μὴ διδάσκοντος τὸ πτωχευτικὸν δίκαιον, ὅπως ἡ φορολογία τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῆς δημοσίας οἰκονομίας, ἐνῶ κατ' ἀκριβείαν τὸ φορολογικὸν δίκαιον ἐν γένει ἀνήκει εἰς τὸ διοικητικὸν δίκαιον), ἀφ' ἐτέρου δὲ ὁ διδάσκων ἐν τῇ ἐξέλιξει τοῦ μαθήματος ἀντιλαμβάνεται ὅτι «ὁ συσχετισμὸς ἐπιβάλλεται ἐκ λόγων ἐσωτερικῆς ἀλληλουχίας». Τοιοῦτοτρόπως, ἐφ' ὅσον δὲν παρεκλούθησεν τις τὴν διδασκαλίαν, ὥστε νὰ ἀντιληφθῇ ἀμέσως τὸ παιδαγωγικὸς ὄρθον ἢ μὴ τῆς τηρηθείσης σειράς μαθημάτων, ἡ κριτικὴ ἔργου ἀποδίδοντος πανεπιστημιακὰς παραδόσεις θὰ περιορισθῇ κατ' ἀνάγκην εἰς τὸ περιεχόμενον αὐτῶν.

Ἀπὸ τῆς ἀποφωραυτῆς τὸ κρινόμενον ἔργον παρουσιάζει δύο μεγάλα ἀρετὰς, ἀφ' ἐνός μὲν τὴν σαφήνειαν καὶ διαύγειαν, ἀφ' ἐτέρου δὲ τὴν ζωντανότητα, μακρὰν ἔρηρῶν νομικῶν ἐνοιῶν, γίαις εἰς τὴν γενικὴν μόρφωσιν τοῦ διδασκάλου, ἀναγομένου ἐκαστοτε εἰς τὴν οἰκονομικὴν σημασίαν τῶν θεσμῶν τοῦ δικαίου. Ὅστις δὲν ἀπελευθέρη ποτὲ διδασκαλίαν, δυσκόλως δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὴν σημασίαν τῶν δύο τούτων ἀρετῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ἡ ἐπιτυχία τοῦ διδάσκοντος. Ἄνευ αὐτῶν ὁ μεγαλύτερος ἐπιστήμων καθίσταται ἀναρῶς καὶ δυσάρεστος, ἐνῶ πολλὰκις ἐπιστήμονες μικροτέρου μεγέθους ἐπιτυγχάνουν ὡς διδάσκαλοι καὶ κωδιστοὶν πράγματι καρποφόρον τὴν διδασκαλίαν τῶν. Ἀνεξαρτήτως τῶν δύο αὐτῶν προτερημάτων, τὸ κρινόμενον ἔργον παρουσιάζει ὡσαύτως ἐνημερότητα, πᾶν ἄλλο ἢ εὐχερῆ μὲ τὴν κρατοῦσαν παρ' ἡμῖν πολιτομίαν. Ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον παρατηροῦμεν, ὅτι ὁ συγγραφεὺς ὀρθῶς διδάσκει τὰ τῆς ἐνοίας τοῦ Δ. τῆς 19 Ἀπριλίου 1835, ὀρθῶς ἐπίσης δὲν δέχεται ἔθιμα καταργητὰ νόμων μετὰ τὸ 1856, μολονότι ἐν τῇ περὶ ἐθίμων διδασκαλίᾳ ἀκολουθεῖ τὰ δι' ἀτόπου ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου (ἀναγομένων εἰς τὸ δημόσιον καὶ οὐχὶ τὸ εἰσαχθέν παρ' ἡμῖν ἀστικὸν δίκαιον, διότι τὰ περὶ ἐθίμων ἀνήκουσαν εἰς τὰς πηγὰς τοῦ δικαίου ἐν γένει) καὶ τῆς ρωμαντικῆς φιλοσοφίας, εἰς τὴν ὁποίαν παρεπλεύρωσεν τῶν Δρυῶδων, Νηρηϊδῶν καὶ λοιπῶν ἄλλων «πνευμάτων» τῆς ἀψύχου φύσεως ὀφειλομένη καὶ τὸ ἀσύλληπτον τέρας τοῦ «πνεύματος τοῦ λαοῦ» (Volksgeist) μέχρι τοῦδε παραδεδομένα. Ἐν τούτοις ἡ ἀντίφρασις τῆς διὰ τὴν ὑπαρξίν ἐθίμων ὡς ἀπαραίτητον θεωρουμένης συνειδήσεως περὶ τοῦ ὅτι τὸ ἐφαρμοζόμενον εἶναι δίκαιον, ἐνῶ πρόκειται τὸ πρῶτον διὰ τῆς μακρᾶς ἐν τῇ τοιαύτῃ συνειδήσει ἐφαρμογῆς νὰ γίνῃ χωρὶς ὅμως νὰ καθορίζηται πῶς ὁ ὑπὸ τοὺς νόμους τῆς Πολιτείας τελῶν δικαστῆς τοὺς ὁποίους θέτει ἡ ἐκαστοτε κρατοῦσα τάξις, δικαιούται ἢ ὑποχρεοῦται νὰ ἐφαρμόσῃ διατάξεις ἀπορροούσας ἐκ τῆς ἐνεργείας ἀνευθύνων προσώπων ἄνευ οὐδεμιᾶς νομοπρακτικῆς συνειδήσεως (πῶς θὰ ἔχουν τοιαύτην προσωπα ἐν Πολιτεία βιοῦντα; τὸ πολὺ θὰ ἦτο νοητὴ συνειδήσις κοινωνικῆς θεσμίου), ἢ τοιαύτη, λέγω, ἀντίφρασις θὰ ἔδει νὰ εἶχεν ὀδηγήσει πρὸ πολλοῦ τοὺς περὶ τὸ δίκαιον φιλοσοφούντας εἰς ἀποτίναξιν τῆς ἀναπάρκτου αὐτῆς πηγῆς δικαίου, ἣτις δὲν θὰ ὑφίστατο, ἂν μὴ ὁ νόμος καθίστα ὑποχρεωτικὴν τὴν ἐφαρμογὴν, εἰς ὁρισμένας περιπτώσεις, τῆς (ἀνευ οἰαοδήποτε συνειδήσεως) μακρᾶς συνηθείας. Ὡς πρὸς τὸν ἀποκλεισμὸν τῶν ἀκινήτων ἐκ τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν ὁ σ. ἀκολουθεῖ ὡσαύτως τὴν παραδεδομένην διδασκαλίαν, παρὰ τὴν σημαντικὴν τροποποίησιν τὴν ὁποίαν ἐπέφεραν ὁ νόμος περὶ ἀνώνυμων ἐταιριῶν καὶ τὴν ὁποίαν ἐν τούτοις σημειοῖ (Α' σελ. 78), διότι, ἐφ' ὅσον πᾶσα ἀνώνυμος ἐταιρία, καὶ αὐτὴ ἢ ἔχουσα ὡς σκοπὸν τὰς ἐπὶ ἀκινήτων συναλλαγὰς, εἶναι ἐμπορικὴ, κατ' ἀνάγκην αἰ τοιαῦται ὑπὸ ἀνώνυμου ἐταιρίας γενόμενα

συναλλαγὰς δεόν νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἀποτελοῦν ἐμπορικὰς πράξεις (ἄρθ. 1 α', ἄρθ. 2 ἔδ. 6, ἄρθ. 8 Ν. ἀρμ. ἐμποροδ.), συνεπῶς δὲν εἶναι ἀκριβές, ὅτι «ἀντικειμενον ἐμπορικῆς σχέσεως οὐδέποτε δύναται νὰ εἶναι πρᾶγμα ἀκινήτων» (Α' σ. 77) καὶ ὅτι «παρὰ μὲν πάντοτε ἀνεξαιρέτως παρ' ἡμῖν ὁ κανὼν ὅτι αἱ ἐπὶ ἀκινήτων συναλλαγὰς οὐδέποτε εἶναι ἐμπορικαί» (αὐτ. σ. 78). Ἐπίσης ὁ σ. παραδέχεται τὴν πατροπαράδοτον ἔννοιαν τῆς ἐπιχειρήσεως ἐκεῖ ὅπου καὶ ὁ νόμος περὶ ἀρμοδιότητος ἐμποροδικείων χαρακτηρίζει ὡς ἐμπορικὴν τὴν ἐπιχειρήσιν. Ἄλλ' ἢ παρεξήγησις τοῦ νομοθέτου συγχύσαντος δύο διάφορα πράγματα. τὴν ἀντικειμενικὴν ἐμπορικὴν πρᾶξιν πρὸς τὴν ἰδιότητα τοῦ κατ' ἐπιχειρήσιν ἀσκούντος τοιαύτην ὡς ἐμπόρου εἶναι προφανές, διότι ἄλλως ἢ ὀργάνωσις ἢ ἡ σειρά πράξεων εἶδους τινὸς θὰ παρουσίαζε τὸ λογικὸν ἄτοπον τοῦ νὰ ἀναζητῆται, πότε εἰς τὴν σειράν τῶν μὴ ἐμπορικῶν ὡς ἐκ τῆς φύσεως πράξεων προσώπου τινὸς ἐμφανίζεται ἡ ἔννοια τῆς ἐπιχειρήσεως, ὥστε ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης καὶ ἐφεξῆς οὐχὶ τὸ πρόσωπον νὰ εἶναι ἐμπορος ἀλλ' αἱ πράξεις τοῦ ἐμπορικοῦ! Ἐκ τῆς συγκεκριμένης τοῦ νόμου διατυπώσεως δὲν δύναται ἐν τούτοις ἢ νὰ ἐξαχθῇ ὅτι ἡ μεμονωμένη παραγγελία, ὅπως ἄλλως καὶ ἡ μεμονωμένη μεστειρία, ἢ μεμονωμένη ἐκμετάλλευσις δημοσίου θεάματος ὑπὸ τρίτου προσώπου, ἢ μεμονωμένη διὰ τρίτων μεταφορὰ κλπ. ἀποτελοῦν πράξεις ἀντικειμενικῶς ἐμπορικῆς, ἢ δὲ κατ' ἐπιχειρήσιν, δηλαδὴ κατὰ σύνθητες ἐπάγγελμα (ἄρθ. 1 Ἐμπ. Ν.) ἀσκήσις αὐτῶν προσδίδει εἰς τὸν ἐπιχειρηματίαν τὴν ἰδιότητα τοῦ ἐμπόρου, Ἐπίσης δὲν συμφωνῶ μὲ τὸν σ. de lege lata εἰς τὴν παρὰ τὴν ὀρθὴν διατύπωσιν τοῦ ἄρθ. 12 τοῦ νόμου 602, καθ' ὃ «ὁ συνεταιρισμὸς ἔχει ἐμπορικὴν ἰδιότητα» ἐκφραζομένην ὑπ' αὐτοῦ γνώμην (Α' σελ. 125 σημ. 2) ὅτι θὰ ἦτο ἐσφαλμένον ἢ διάταξις αὐτὴ νὰ ἐκληφθῇ ὡς καθιστώσα πάντα συνεταιρισμὸν νομικῶς ἐμπορον, πρὸς τὴν γνώμην, συνεπῶς, παραλείπει τελείως τὴν περὶ συνεταιρισμοῦ διδασκαλίαν ἐκ τοῦ εἰς τὰς ἐμπορικὰς ἐταιρίας ἀναγομένου τεύχους, διότι δὲν βλέπω ποῖαν ἄλλην ἐρμησίαν θὰ δώσωμεν εἰς τὴν ὀρθὴν καὶ σαφῆ ἐκείνην διάταξιν, ἀνεξαρτήτως ἂν de lege ferenda δὲν εἶναι σκόπιμος διὰ τοὺς συνεταιρισμούς. Ὅπως διὰ τὰς ἀνώνυμους ἐταιρίας δὲν δύναται νὰ γίνῃ διάκρισις οὕτω καὶ διὰ τοὺς συνεταιρισμούς, μὴ ὑφισταμένου σημείου τινὸς δικαιολογοῦντος τὴν διορθωτικὴν αὐτὴν ἐρμησίαν τοῦ συγγραφέως, ἐπομένως εἰς τὸ ἐμπορικὸν δίκαιον ἀνήκει ἐξ ὀλοκλήρου καὶ ὁ συνεταιρισμὸς, ὡς καὶ ἡ ἀνώνυμος ἐταιρία. Ἐν τῇ περὶ ἀσυμβίβαστων διδασκαλίᾳ (§ 45 ἀριθ. 5) δὲν σημειοῦται ἂν ὁ παρὰ τὸ ἀσυμβίβαστον κατὰ σύνθητες ἐπάγγελμα ἐνεργῶν ἐμπορικῆς πράξεις εἶναι οὐχ' ἦττον ἐμπορος, ὡς νομίζω, ὅτι δεόν νὰ γίνῃ δεκτόν. Τὴν κατὰ τῆς θεωρίας τῆς νομικῆς προσωπικότητος τῶν ἐμπορικῶν ἐταιριῶν ἀνάπτυξιν τοῦ συγγραφέως (§ 77 Β' σελ. 18—28), παρὰ τὴν γλαφυρότητα αὐτῆς, δὲν θεωρῶ πειστικὴν, κυρίως διότι θὰ προϋπέθετε σαφῆ θεωρίαν τῆς ἐνοίας τοῦ νομικοῦ προσώπου. ἀποκλείουσιν αὐτῆς τὰς ἐμπορικὰς ἐταιρίας. Ἄλλὰ τὰ δύο στοιχεῖα α) τοῦ διακρινομένου εὐχερῶς ἀπὸ τὸ ἀτομικὸν συμφέρον τῶν μελῶν ἰδίου συμφέροντος τῆς ὁλότητος καὶ β) τῆς ὀργανώσεως, ἀφ' ἐνός μὲν δὲν εἶναι ἀκριβῆ, διότι καὶ εἰς τὰ σωματεία, ἅτινα ἀναγνωρίζει ὡς νομικὰ πρόσωπα ὁ σ., δὲν ὑπάρχει συμφέρον τῆς ὁλότητος, ἀλλὰ συμφέροντα τῶν καθ' ἕκαστον μελῶν, ἅτινα ἐπιδιώκονται εὐχερέστερον καὶ οἰκονομικώτερον (αὐτὸ εἶναι τὸ κύριον, ἢ οἰκονομία ἐνεργείας) διὰ τοῦ σωματείου, ὡς καὶ διὰ τῆς ἐταιρίας, ἀφ' ἐτέρου δὲ δὲν βλέπω νὰ ἐλλείπουν ἐπὶ τῶν ὁμορρυθμῶν καὶ ἰδίως ἐπὶ τῶν ἑτερορρυθμῶν ἐταιριῶν, ἐφ' ὅσον ἐπ' αὐτῶν δύναται παρεπλεύρωσεν τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος μέλους τινὸς νὰ ὑφίσταται συμφέρον τῆς ὁλότητος (π.χ. ἐμπορος ἐδοσθίμων μετέχει ἐταιρίας μεταξύων, ὅπως δύναται νὰ μετέχη ἀθλητικοῦ σωματείου), ὡς ἐπίσης δύναται νὰ

W. Kulemann: Die Genossenschaftsbewegung. II. Band: Systematischer Teil. Die Kulturbedeutung der Genossenschaften. Berlin, Verlag von Otto Liebmann (Verlagsbuchhandlung für Rechts- und Staatswissenschaften) 1926 (XII & 374 S. 10 Mark).

Εἰς τὸν I τόμον τοῦ περὶ συνεταιρισμοῦ ἔργου τοῦ δημοσιευθέντα τὸ 1922 (1) μᾶς ἐξέθεσαν ὁ Κ. ἱστορικῶς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς συνεταιριστικῆς κινήσεως εἰς ἄλλας τὰς χώρας καθὼς καὶ τὰς διεθνεῖς συνεταιριστικὰς σχέσεις καὶ ἐνώσεις.

Εἰς τὸν δεύτερον τόμον, ἀποτελοῦντα ὡς καὶ ὁ πρῶτος αὐτοτελὲς σύνολον, ἐκτίθεται μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιμελείας καὶ ἀντικειμενικότητος ἐν συστηματικῇ κατατάξει ἡ ἐκπολιτιστικὴ σημασία τῆς συνεταιριστικῆς κινήσεως, καθὼς καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς γενόμενα θεωρητικὰ προβλήματα. Ἐρευνᾶται ὡσαύτως καὶ ἡ σχέση τῆς συνεταιριστικῆς κινήσεως πρὸς τὸν σοσιαλισμὸν ἢ κομμουνισμὸν καὶ πρὸς τὴν ἐργατικὴν σωματειακὴν κίνησιν. Ἀληθῶς δὲ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐννοηθῇ κατ' ἀρχαίαν σωματειακὴν κίνησιν. Ἀληθῶς δὲ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐννοηθῇ κατ' ἀρχαίαν κίνησιν αὐτὴ παρὰ εἰς τὸ μέγαλο πλαίσιον τῆς κοινωνικῆς κινήσεως, ἢ ὅποια τὸσον συνταράσσει τὴν ὀραδικὴν συμβίωσιν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἰδίου αἰῶνος.

Ἡ λεπτομερεστέρη καθ' ἑκάστον ἀνάπτυξιν στρέφεται εἰς τὴν φύσιν τοῦ συνεταιρισμοῦ. Ταύτην ἀνευρίσκει ὁ Κ. ὀρθῶς εἰς τὴν ἀνωτέραν σύνθεσιν τοῦ ἀτομικοῦ καὶ σοσιαλισμοῦ. Ὁὕτως ὀρίζεται ὁ συνεταιρισμὸς, μετὰ λεπτομερῆ ἀνάπτυξιν τῶν μέχρι σήμερον ὀρισμῶν τοῦ ὑπὸ τῶν διαφόρων συγγραφέων, κατὰ περιεχόμενον μὲν ὡς «ἐνώσεις προσώπων πρὸς ἐπιτυχίαν κοινού σκοποῦ, ἐν ὁργάνωσει, ἢ ὅποια περιορίζει πῶς τὴν αὐτοτέλειαν τῶν μελῶν, δὲν καταργεῖ ὅμως αὐτὴν τελείως», (σ. 19) κατὰ τύπους δὲ ὡς «ἐνώσεις ἢ ὅποια προσαρμόζονται πρὸς τοὺς ὑπὸ τῶν ἐκάστοτε νόμων προδιαγραφόμενους ὀρους» (σελ. 21). Στοιχεῖον νέον, φρονεῖ ὁ Κ., ὅτι εἰσάγει ἐν τῷ ὀρισμῷ τὴν ὀργάνωσιν. Ἀποκλείει δὲ τὴν ἰδέαν ὅτι καὶ τὸ κράτος ἢ ἡ κοινότης εἶναι καὶ αὐτὰ συνεταιρισμοί, διότι τὸ κράτος—καίτοι τοῦτο ἐν τῇ πραγματικότητι δὲν συμβαίνει οὔτε εἰς τὰ περισσότερα αὐταρχοῦμενα κράτη—κατ' ἀρχὴν καταργεῖ καθὲς αὐτοτέλειαν τοῦ ἀτόμου καὶ μετὰ ταῦτα παρέχει εἰς αὐτὸ ὅσῃ θεωρεῖ ὀρθήν.

Ἄν πράγματι ὅμως εἰσάγεται τοιοῦτοτρόπως νέον τι συστατικὸν στοιχεῖον εἰς τὸν ὀρισμὸν τοῦ συνεταιρισμοῦ, ἀμφιβάλλω. Τὸν συνεταιρισμὸν ὄρισεν ἡμεῖς καὶ ἐγὼ ὡς «ἐλευθέρων καὶ ἰσότητων τοπικῆν προσωπικῆν ἐνώσιν, ἀσθενῶν οἰκονομικῶς ἀτόμων, πρὸς αὐτοβοήθειαν δι' ἀπὸ κοινῆς διεξαγωγῆς ἐπιχειρήσεως, ἐξ ἧς ὠφελούνται ἀναλόγως τῆς μετ' αὐτῆς συναλλαγῆς των». Εἰς τὴν ἐνωσιν ἐξυπακούεται πάντοτε καὶ τὸ στοιχεῖον ὀργάνωσεως, οὔτε ἡ ἐνωσις δύναται νὰ νοηθῇ ὡς ἀγέλη.

Ἐν συνεχείᾳ ἐρευνῶνται αἱ θεμελιώδεις κατευθύνσεις καὶ τὰ συστήματα τῶν συνεταιρισμῶν, κριτικῶς δὲ ἐν πολλοῖς διαφωτίζονται. Ἀναπτύσσονται ἔκτενῶς τὰ τῆς ὀργανώσεως τῶν παραγωγικῶν λεγομένων συνεταιρισμῶν (ἐπαγγελματικῶν, ἀγροτικῶν, ἐργατικῶν) καὶ τὰ τῆς ὀργανώσεως τῶν καταναλωτικῶν τοιούτων (συνεταιρισμοὶ καταναλώσεως, ἐπιμελητήρια καταναλώσεως, οἰκοδομικοὶ καὶ ἐποικιστικοὶ συνεταιρισμοί, σύνομοι ἀγοραστῶν).

Ἐν τέλει ὁ συγγραφεὺς ὁμιλεῖ καὶ περὶ τοῦ ἀγγλικῆς προελεύσεως ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Γερμανίαν συμπραξίας εὐρόντος σοσιαλισμοῦ, τῶν δημοσίου δηλαδὴ δικαίου αὐτονόμων ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων (Gildensozialismus), καίτοι ἡ ὀνομασία τοῦ

1) Die Genossenschaftsbewegung. I. Geschichtlicher Teil: Darstellung der Entwicklung in allen Kulturländern sowie der Internationalen Beziehungen (Otto Liebmann Berlin).

αὐτὴ καὶ ἡ σχετιοτενὴς μετάφρασις τῆς δὲν εἶναι καὶ ἡ ἐπιτυχιοτέρα. (1) Συγκρίνει τὰ διάφορα καὶ ἀκατάριστα ἀκόμα εἰς θεωρητικὸν τύπον συστήματα αὐτοῦ μὲ τὸν σοσιαλισμὸν καὶ συνδικαλισμὸν καὶ καταλήγει εἰς τὴν ἀντίληψιν ὅτι καὶ ὁ σοσιαλισμὸς οὗτος (καὶ ὁ σωματειακὸς οὗτος σοσιαλισμὸς εἶναι μὴ ὑποχρέωσις τοῦ σοσιαλισμοῦ) ἀξίζει νὰ ἐρευνηθῇ παρ' ὅλων οἱ ὅποιοι θεωροῦν ἀναγκαίως σπουδαίας μεταρρυθμίσεις εἰς τὸν κοινωνικὸν ἡμῶν βίον. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως μάλιστα τοῦ ἀσχηματίστου ἀκόμη θεωρητικῶς περιεχομένου τοῦ σωματειακοῦ τούτου σοσιαλισμοῦ εὐρίσκει ὁ συγγραφεὺς εἰς αὐτὸν πλεονέκτηματά τινα. Ὁ σωματειακὸς οὗτος σοσιαλισμὸς δὲν εἶναι ἤδη προκαταληφμένος, δὲν εἶναι ἄκρως δογματικὸς, ἐπομένως δύναται αἱ θεμελιώδεις αὐτοῦ ἰδέαι νὰ δοκιμασθοῦν πολυεθῶς εἰς τὴν πρακτικὴν, ἢ ὅποια τελικῶς θὰ ἀποφανθῇ δικαιοματικῶς περὶ τῆς χρησιμότητος καὶ τοῦ ἐφαρμοσμοῦ του.

Τὸ ἔργον ἐμβάθυνει ἰδιαίτερος εἰς τὴν νομικὴν ἰδιοσυστασίαν τοῦ συνεταιρισμοῦ ἕνεκα τοῦ τέως δικαστικοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ συγγραφέως. Διακρίνεται καὶ τὸ νέον ἔργον τοῦ Κ. ὡς καὶ τὰ παλαιότερά του (ἰδίως τὸ μέγα ἑξάτομον ἔργον του περὶ Berufsvereine 1908—1913) διὰ τὴν μεγάλην ἐπιμέλειαν καὶ ἀντικειμενικότητα μεθ' ἧς οὗτος συλλέγει καὶ κατατάσσει τὰς διαφόρους ἀντιλήψεις, γνώμας, τέλος τὸ πολυπληθὲς τῆδε κακίως ἐπιστημονικὸν ὄλικόν. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ἀπαρτίζει ἐρμηνευτικὸν καὶ συλλεκτικὸν ἔργον τὸ ὅπολον ἐπιτυχῶς θὰ μεταχειρισθῇ πᾶς μὲ τὴν συνεταιριστικὴν κίνησιν ὅπως ὅποτε ἀπασχολούμενος, ἰδίως μάλιστα μετὰ τὴν ἔκδοσιν καὶ ἑτέρου τόμου γενικωτέρου ὅπως οὖν περιεχομένου, τὸν ὅπολον μᾶς ἀναγγέλει ὁ συγγραφεὺς (Die sozialen Grundprobleme.) ὡς συμπληρωματικὸν τοῦ ἀνω διτόμου του ἔργου περὶ τῆς συνεταιριστικῆς κινήσεως.

Εἰς τὸ ἔργον ἐπισυνάπτεται μακρὸς βιβλιογραφικὸς πίναξ καὶ περιοδικῆς ἀκόμη φιλολογίας, παρέχων οὕτω εὐκόλον προσανατολισμὸν καθὼς καὶ γενικὸν εὐρητήριον ὅλης ἀμοτέρων τῶν τόμων.

Δημ. Καλιτσονάκης

1) Ὁ διαφερόμενος εὐρίσκει ἔκτενεστέρην ἀνάπτυξιν εἰς τὰ ἔργα Arthur Penty, The Restoration of the Guilds 1906. P. Laury, Gildensozialismus 1922. Cole & Mellor, Gildensozialismus 1921 καὶ παρακολούθησιν τῶν σχετικῶν ζητημάτων εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Cole διευθυνόμενον περιοδικὸν Guild Socialist.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

I. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

- Κανελλοπούλου Π.* : Περὶ τῶν μεθόδων τῆς Κοινωνιολογίας 1926.
Σκαλισιάνου Χαρ. : Στοιχεῖα γενικῆς ψυχολογίας 1926.
Gaub R.—*Γεωργακάκη Δημ.* : Ἡ ψυχολογία τοῦ παιδὸς 1926.
Καζάζη Ν. : Ἡ ψυχολογία τοῦ Ἀθηναϊκοῦ λαοῦ 1926

II. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

1. *Θεωρία καὶ ἱστορία τῆς Οἰκονομικῆς. Γενικὰ οἰκονομικὰ ζητήματα. Ἰδιωτικὴ Οἰκονομία. Ἐγκυκλοπαιδικὰ. Βιογραφίαι.*

2. *Γεωργία. Δάση. Ἀλιεία.*

3. *Ἐμπόριον. Συγκοινωνίαι.*

Νούλη—Χρησιδῆ : Ἐμποροβιομηχανικὸς ὁδηγὸς 1926.

Παχνοῦ Ἀλεξάνδρου : Τὸ Χιακὸν Ἐμπορικὸν ναυτικὸν 1926.

4. *Βιοτεχνία. Βιομηχανία. Μεταλλεῖα.*

5. *Χρῆμα. Τράπεζαι. Χρηματιστήρια. Πίστις. Ἀσφάλεια.*

Αἰλιανοῦ Μ. : Τὸ Κράτος καὶ τὸ Συναλλάγμα 1926.

Τρυγονίδου—Ἀναγνωστοπούλου : Ὁδηγὸς Χρηματιζομένων 1926.

6. *Ἐργατικὸν ζήτημα. Κοινωνικὴ Πολιτικὴ Δημοσία ἀντίληψις.*

Γυναικεῖον ζήτημα. Ζήτημα τῆς κατοικίας.

7. *Θεωρία καὶ στατιστικὴ τοῦ πληθυσμοῦ.*

Μετανάστευσις. Ἐποίησις.

8. *Συνεταιρισμοί.*

9. *Δημοσία Οἰκονομικὴ καὶ Οἰκονομία.*

Μαγκριώτου—Κρονηρᾶ : Νέος Κώδιξ τελῶν χαρτοσήμου 1926

Γυαλίστρα Δ. : Φορολογικὴ Πολιτικὴ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας 1926

10. *Στατιστικὴ.*

III. ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

IV. ΓΕΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ἀγγελόπούλου Θ. : Ἡ ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος Α' Βουλευτικῆ περιόδου 1926.

V. ΝΟΜΙΚΗ

- Οικονομίδου—Διβαδά—Γιδοπούλου* : Ἐγχειρίδιον Πολιτικῆς Δικονομίας τόμ. Γ' 1926.
Συλλογή Νόμων, Διαταγμάτων κλπ. ἀφορώντων τὴν Ἐπιτροπὴν Ἀποκαταστάσεως Προσφύγων 1926.
Τριανταφυλλοπούλου Κ. : Γενικά Ἀρχαὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀστικοῦ Δικαίου. Εἰσαγωγή Α. 1926

VI ΙΣΤΟΡΙΑ

- Ἀλεξανδρῆ Κ.* : Αἱ ναυτικαὶ ἐπιχειρήσεις τοῦ ὑπερ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος 1821—29. 1926.
Σπυρομυλίου : Ἀπομνημονεύματα τῆς δευτέρας πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου 1825-6. 1926.
Τὸ Ἀθήνησι Πανεπιστήμιον : Λόγοι ἐκφωνηθέντες ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τῇ 23 Ἀπρῶλ. 1926 ὑπὸ τοῦ Κ. Μενάρδου καὶ Σ. Κουγέα ἐπὶ τῇ ἑκατοστῇ ἐπετείῳ τῆς ἐξόδου τοῦ Μεσολογγίου 1926.
Καλογεροπούλου Ν. : Μεταβυζαντινὴ καὶ Νεοελληνικὴ τέχνη Α. 1926.

VI ΠΟΙΚΙΛΑ

1. Βιβλία.

- Γερακοπούλου Ἡλ.* : Διδασκαλία τῆς νεοελληνικῆς εἰς ξενοφώνους 1926.
Καζαντζῆ Κ. : Ἀπὸ τὰ σκλαβωμένα Γιάννινα. 1926.
Ἀναγνώστου Ἰωαν. : Ἴπποκράτους κατ' ἐκλογὴν 1926.
Ἀργυροπούλου Μ. : Σκέψεις περὶ τοῦ καθορισμοῦ τῆς νεοελληνικῆς. 1926.
Καμπάνη Πέτρου : Θεοφίλου Καίρη βίος καὶ δίκη ὡς αἰρεσιάρχου 1926.
Τριανταφυλλίδη Ν. : Δημοτικισμὸς 1926.
Δίπλα Εὐσταθ. : Γνώμαι καὶ σκέψεις. 1926.
Βρυσιμιτζάκη Γ. : Ὁ προσκυνητὴς τῆς σιωπῆς καὶ τῆς λήθης. Ἀλεξάνδρεια 1926.
 2. Ἐκδόσεις. Καταστατικά. Πειραγμένα. Ἀπολογισμοί. Δογοδοσίαι
Ἐμπορικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος : Ἐκδόσεις τοῦ Δ. Συμβ. Α' ἔξαρ. 1926.
Ἀνώνυμος Ἐταιρεία Ἐπιχειρήσεων ἐν Ἑλλάδι : Ἐκδόσεις τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, 1926.
Κρασοῦ Ἀλ. : Ἐτησίαι ἐκδόσεις χρηματιστηρίου ἔμπορευμάτων Πειραιῶς 1926.
 Β' Παμπροσφυγικὸν συνέδριον τῶν δικαιοῦχων ἀνταλλαξίμων. 1926.
 Ἐπετηρὶς τοῦ Χρηματιστηρίου Ἀθηνῶν. 1926.

3. Νέα Περιοδικά.

- Δελτίον τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργικῆς Ἐταιρείας* Α. 1925. 1926.
Ἡπειρωτικὰ Χρονικά. Περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ὑπὸ τῶν Βλάχου—Βιζουκίδου—Ἀναγνωστοπούλου—Κοντοπάνου. Μητρόπολις Ἰωαννίνων. Α. 1926.
Φορολογικὸς ὁδηγός. Δεκαπενθήμερον περιοδικόν. Ἐκδότης Μεγγρελῆς—Ἀγαπητίδης. Πειραιεύς.
Φιλότεχνος. Φιλολογικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ἐπιθεώρησις (Ἰδρυτὴς σύλλογος φιλοτεχνῶν Βόλου) Α. 1926.

ΕΚΛΟΓΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΛΟΔΑΠΗΝ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΝ*

I. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

- Canellopoulos Pan.: Evolution und Fortschritt. Athen 1926.
 Bouglé et Raffault. Eléments de Sociologie. 1926.
 Tourville Henri de: Ordre et Liberté. 1926.
 Francé Raoul: Bios. Die Gesetze der Welt 1926 (Taschenausgabe).
 Oppenheim Paul: Die natürliche Ordnung der Wissenschaften 1926.
 Begriff der Gesellschaft in der deutschen Sozialphilosophie (Soziologische Lesestücke) 1926.
 Adler Max: Marx als Denker³ 1926.

II. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

1. Θεωρία καὶ Ἱστορία τῆς Οικονομικῆς. Γενικά οικονομικά ζητήματα. Ἰδιωτικὴ Οικονομία. Ἐγκυκλοπαιδικά. Βιογραφίαι.
 Mollat Georg: Volkswirtschaftliches Quellenbuch' 1926.
 Pitois M.: Les Augmentations de capital dans les sociétés anonymes 1926.

*Χώρα ἐκδόσεως εἶναι ἡ κυρία χώρα τῆς γλώσσης τοῦ βιβλίου. Ὅπου εἰς περισσότερας χώρας ὁμιλεῖται ἡ αὐτὴ γλώσσα, ἢ γίνεται ἡ ἐκτύπωσις εἰς ἑτέραν γλώσσαν ἀπὸ τὴν τῆς χώρας ἐκεῖ ἀναγράφεται ἡ καθ' αὐτὴν χώρα ἐκδόσεως.

B. B. = Τὸ βιβλίον εὐρίσκειται εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Βουλῆς ἐν Ἀθήναις
 B. E. = " " " " " τὴν Ἑθνικὴν " "

Τὰ ἐν Ἑλλάδι ἐκτυπούμενα βιβλία ἀποστέλλονται κατὰ νόμον (ΓΧΛΖ) 1910 καὶ 654]1915 εἰς τὰς ἑλληνικὰς βιβλιοθήκας.

- Jentsch Carl: Volkswirtschaftslehre Verlag Fr. Wilh. Grunow Leipzig. 1926.
 Sée Henri: Les origines du capitalisme moderne 1926
 Pose Alfred, Esquisse de l'évolution de la théorie quantitative 1926.
 Sombart W.: Il capitalismo moderno 1925.
 Piron Gaétan: Les doctrines économiques en France depuis 1870.
 Schmitt-Schowalter: Die Organisationsform der modernen Wirtschaft (Konzern-Kartell) 1926.
 Bücher Karl: Gesammelte Aufsätze zur Zeitungskunde 1926.
 Keynes I. Das Ende des Laissez-faire 1926.

2. Γεωργία. Δάση. Ἀλιεία.

- Evelpides Chr: La reforme agraire en Grèce, 1926,

3. Ἐμπόριον. Συγκοινωνίαι.

- Rosmann: La politique douanière selon la situation monétaire 1926.
 Georgs: Handelslexikon. Ausgabe in einem Bande 1926.

4. Βιοτεχνία. Βιομηχανία. Μεταλλεία.

- Diehl Mombert: Ausgewählte Lesestücke Band XX. Arbeiter und Maschine, 1926.
 Wilbrandt R.: Die moderne Industriearbeiterschaft, 1926.

5. Χρῆμα. Τράπεζαι. Χρηματιστήρια. Πίσις. Ἀσφάλεια.

- Chastanet J. L.: La Dictature de l'Argent 1926.
 Fourgeaud André: La Dépréciation et la Revalorisation du mark allemand et les Enseignements de l'expérience monétaire allemande. 1926.
 L'inflation: Discours prononcés en 7bre 1790 à la tribune de l'assemblée constituante par Mirabeau, Talleyrand etc. pour ou contre les assignats. 1926.
 Kerschlagl Rich.: Das österreichische Schillingsgesetz Industrieverlag Spaeth und Linde Wien & Berlin 1925.
 Hawtrey R.: Währung und Kredit (Deutsch v. L. Oppenheimer) 1926. Gustav Fischer Jena.

6. Ἐργατικὸν ζήτημα. Κοινωνικὴ πολιτικὴ. Δημοσία ἀντίληψις Γυναικείον ζήτημα. Ζήτημα τῆς κατοικίας.

- Deutscher Verein gegen d. Alkoolismus: Bericht über die 36 Jahresversammlung. 1926.
 Robert J.: Barème des salaires à l'heure. 1926.
 Cazalis E.: Syndicalisme ouvrier et évolution sociale, 1926.
 Sieben Clemens: Abbau in der Sozialpolitik, 1926
 Viertes Jahrbuch des Internationalen Gewerkschaftsbundes. Amsterdam. 1926.
 Bureau int. du Travail: Rapport sur la codification internationale des règles relatives au contrat d'engagement des marins, Genève 1926.

7. Θεωρία καὶ στατιστικὴ τοῦ πληθυσμοῦ. Μετανάστευσις. Ἐποίκισις.

8. Συνεταιρισμοί.

- Hedberg Anders: Le Commerce de gros cooperatives internationales, 1926.
 Robens Josef: Die Organisation im deutschen Genossenschaftswesen, 1926.

9. Δημοσία Οἰκονομικὴ καὶ Οἰκονομία.

10. Στατιστικὴ.

- Kende Oskar: Erde und Wirtschaft in Zahlen. 1926.
 Wolff Helm: Theoretische Statistik, 1926.

III. ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

- Carstens D.: Der Untergang des Sozialismus. 1926.
 Armand E.: Initiation à l'individualisme anarchiste. 1926.
 Spühler Willy: Der Saint-Simonismus. Lehre und Leben von Saint-Amand Bazard Zürich, 1926.

IV ΓΕΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

- René Hubert: Le Principe d'autorité dans l'organisation Démocratique, 1926.
 Tataresco Georges: Bessarabie et Moscou. Discours prononcé à la Chambre des Députés de Bucarest le 9 Déc. 1925. Bucarest 1926.
 Caracciolo Mario: L'intervento della Grecia nella guerra mondiale, 1926.
 Hold-Ferneck: Der Staat als Übermensch, 1926.

